Vasárnap 139 Szám. October 25-kén, 1857.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
a szentegyházutczába, Kendeffy-ház 487 számnál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Evnegyedenkint 3, félévre 6 pfrt, külföldre évnegyedenkint 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csötörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bélyegdij és minden négyhasábos egy sor után számitandó 4 pkr beküldése mellett közzététetnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyazók u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiok sat. a kiadó hivatalhoz utasitandók bérmentesitetten.

SEMMI VASUT.

A birodalmi lapok azon roppant pénzzavarról értekezve, mely most mondhatni az egész földkerekségének pénzpiaczait meglepte, olykor pártolólag szólanak a pénzemberek azon óhajtásáról, hogy minden ujabb vasut-projectumok háttérbe szorittassanak.

Az indiai zavarok miatt Angolhonnak érczkészlet-kiadásai nevekedvén, e miatt az érczpénz értékének ottani emelkedése mintegy delejes ütést gyakorol minden pénzpiaczra, melyet nevel részint a vámszövetség közös pénzlába miatti előintézkedés, részint az idegen papiroknak Poroszhonból hazavándorlása, s ezen Európára kiható pénzzavart tetézni fogja az, hogy az ind lázadással egyszersmind az eddigi érczkészletek bevétele is megcsökkent. — Indiában pedig tartós zavarokra lévén kilátás, hová kell nekünk jutnunk vasut-reményeinkel?

A börzéket általában közös aggály szállta meg, a hitelpapirok értéke csökken, s még jobbágy-kárpótlási kötelezvények is, melyeknek a status közadója áll biztositékaul, minden ujabb postával ujabb esést mutatnak; mialatt itt-ott nagy tőkepénzes házak buknak meg, s vonnak ezereket magok után.

A pénzhatalom annyira ránőtt a világra; a tőzsérek nagy activ kölcsönei az államoknál akkora befolyást eszközöltek emezeknek viszonyaiban, s a közadózás alkalmazása annyira beszőtt mindnyájunkat ezen világhatalom érdekei közé, hogy egy pénzkrizis hatással bir a legszegényebb tűzhelyekig, s a börzék embereinek homlok verejtéke rácseppen a koldusnak alamisnából nyert fillérére is.

A közös pénzzavar e viszontagságos napjaiban már ki is mondják nyiltan a birodalmi lapok: hogy egy erdélyi vasutról álmodozni sem lehet.

Lesujtó szó ez Erdélyre nézve, mely éppen nem birván semmi kebelbeli hitelforgalommal, semmi belső pénzintézettel, nem főként magyar városaink, most is legnyomorultabb tartománynak mondható az ausztriai tartományok között; s elzárva jövendőben is minden gyorsabb és olcsóbb közlekedéstől, azonban a monarchia terheit éppen ugy hordva vállain, mint annak vasutakkal keresztül szeldelt, s hitel, escompte bankokkal, takarékpénztárakkal, s nagy kereskedéssel ellátott legvirágzóbb tartományai; könnyen ki lehet számitani, hogy nehány év mulva mi lesz belőlünk, ha az a kis pénzforgalom is kiürül, melylyel még pár évig az urbéri kárpótlás alapján magunkat fentarthatjuk.

Egészen más egy államban tiz-husz vasutvonalt engedélyezni, mely azt keresztülkasul átszelje, s egészen más egyetlenegyet, melyhez nemcsak az érdeklett tartomány fenmaradása, de a közös birodalomnak is legfontosb érdekei vannak kötve.

Minden bizonynyal, ha Erdélyben egy vasut lesz vala, mely a birodalmat az Aldunával összekösse, az aldunai megszállás nem került volna félannyi millióba se; s azon élelmiszerek, melyek ottan ugy megszűkült érczpénzünkkel vásároltattak be, Erdélyből, Magyarhonból s Gácsországból, forgalmi papirokért jutányosabban beszállithatók lettek volna vasuton. E mellett most éppen, midőn Moldova-Oláhország a világkereskedés egy uj Californiájaul tekintetik, honnan, mint egyedül forgalmi pénzt, legtöbb arany s ezüst készletet vonhat ki most egy eleven kereskedés, melyik birodalomnak lenne ott illetékesb piacza, mint Ausztriának, ha egyfelől a Dunán, másfelől oda irányzott vasutakon eleven közlekedést kezdhetne el, mig mások azon piaczot el nem foglalták?

És ki tudja, utoljára vonta-e ki sergeit az oláh tartományokból Ausztria? Forróbb pontja a Duna tövénél nincsen most Európának.

És mégis szó se lehet már az erdélyi vasutról, melyhez a birodalom egyik legfontosb érdeke van kötve, s melynek hiányában, kifejlődhető események közt ezer annyit veszthet az állam, mint a mennyit ezen kis vasutvonal hitelforgalma rontani fogna a védelmezett értékpapirok árfolyamán.

Nehéz pénzviszonyok közt van a világ, s benne a mi monarchiánk is; de épp ezen az segitene, ha oly piaczot, hol nem papirral, de aranynyal s ezüsttel fizetnek, megragadhatnánk: a két oláh tartomány ilyen, de piaczunkká nem fog nyilni egy erdélyi vasut nélkül.

Könnyü volna nekünk hidegvérrel nézni a hitel-papirok harczát, ide nem hallszanának el azon vásárló rikoltozások, melyek a börzék sorompói körül áncsorgók füleit szaggatják; könnyü volna nekünk bedugni fülünket az escompteok „credit anstalt“ok s „credit mobiliér“ek nevének emlitésére is, ha nem zörgetnének ajtainkon a köztartozásokért. A föld megteremné azt, mit patriarchalis életmódunk szükségei kivánnak, s a magyar nemesember tud cynicus lenni is inkább, hogysem egy felförmedt idegen tőkepénzest süvegelgessen; de az állam szükségeire pénzt kell teremtenünk elé a földfenekéből is, s itt a cynismussal nem fizethetünk.

Ezen kötelezettségünk azon viszonzást igényli, hogy országunk az európai többi államok, s a birodalom többi tartományainak közlekedésvonalából ne legyen kizárva; hogy nyujtassék piacz nekünk, hol a követelt pénzt kiteremthessük: ez pedig csak vasut által elérhető.

Mi nem szününk meg reményleni, minden lehangolások daczára, hogy Erdélyben mielőbb lenni kell vasutnak, s e részben fölséges Uralkodónknak atyai nyilatkozatai is csak szilárditják reményünket.

Dózsa.

FELHIVÁS.

Hat **pengő krajczárt** kérek minden ébren lévő fiától és leányától e hazának, a Szamosujvártt épitendő ref. templom részire.

Két-száz év előtt, midőn Erdély még a vallás-szabadságra nézt minta-állam volt Európában, a szamosujvári reformátusok még virágzó —hogy ne mondjam uralkodó felekezet— voltak ott.

Később, Erdély büszke de véres korában, a vár református urai elpusztultak, a vár körüli református népességet el széjjel seperte a vihar.

Midőn az idő viharos járása lecsöndesült, ismét megnépesült a vár köre magyarokkal s azok közt reformátusokkal is. De nem volt hol imádkozniok, mert a törvényes birtokosok nélkül maradt vár országos fenyitő-intézetté lön átalakitva.... Folyamodtak a fejedelmi kegyhez. A fejedelmi kegy s az ország rendei a régi jogok alapján megengedték a várbeli rabokkal nékiek együtt imádkozni.

Most azonban, e több fejedelmek által időnként megujitott kegy visszavonatott, nem lévén a vár ujszervezetivel összhangzó a szabad polgároknak a fegyenczekkeli templomozása.

Teljes reménynyel várják ugyan a szamosujvári reformátusok a legmagasabb fejedelmi kegy által leendő felsegitetésöket, s ők is minden kitelhető áldozatra készek, de igy sem lesznek — nagyobbára szegények lévén — a tekintélyes számra nevekedett s folytonos nevekedésben álló gyülekezet befogadására elég tágas templomot épitni képesek.

Azért én hat pengő krajczárt kérek minden magyar fiától és leányától e hazának, a Szamosujvártt épitendő ref. templom költségeinek fedezésére.

Keveset kérek, hogy mindenki adhasson s igy a sok kevésből nagy összeg gyüljön.

Legyen gyüjtő és adakozó minden, ki e sorokat olvassa. Ne maradjon senki felszólitatlan. Még a gyermekek se. Hogy legyen mentől több, ki megköszönje a felszólitónak, hogy ily csekély árért az öntudatban szép örömérzést szerzett neki.

SAPHIRA.

Koszoruzott pályamü.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelem és nagyravágyás.

(Folytatás.*)

— No s, mi egyéb, mint hamis dicsvágy a szerelemben! — viszonzá a szép hölgy minden habozás nélkül.

De szavait egyszerre megbánni látszott. Elkomolyodott; hideg, majdnem boszus arczot öltött, s részvétlen hangon folytatá:

— Csak azért emlitém ezt, mert az udvari élet csábjai, kétségkivül, a te szivedet is próbára fogják tenni és én tanuja voltam, hogy a nagyravágyás a legtisztább jellemek fölött szomoru befolyást gyakorolt. Elfojtja a legnemesebb érzéseket néha, s azoknak árán a legnyomorubb dicsőséghez vezet, a mit képzelhetni lehet. Te nem láttál még embert biborban, a ki kolduszszegénynek érzé magát, mert magas vágyak után futva, hogy könnyebben siethessen a hamis czél felé, visszatartóztató jobb érzéseitől erőszakkal menekült. Oh én láttam ilyet és véghetetlen szántam öt! — sohajta fel fajdalmas, keserü hangon.

Saphira e szavakkal második férjének, Nizovszkynak Izabella királynöveli viszonyára czélozott, s Márkházi, a ki arról Szidónia által már értesülve volt, azonnal át is érté a vonatkozást.

Nem érezheté tehát magát feljogositva hinni, hogy e megjegyzésre szép pártfogónéját fájdalmas visszaemlékezésen kivül egyéb ösztönözhette volna; mindazáltal kimondhatlan büszkévé és boldoggá tevé öt, hogy, ez épp oly magas rangu, mint bájos hölgy szivről és szerelemről beszél neki, mig másfelől a hidegség és közöny, a mely holdvilágitotta büszke arczán nyilvánult, majdnem kétségbeejté öt.

Gondolatai, mint láng és jég, hatottak egymásra; egy nehéz sohaj birkózott fel kebeléből, s lecsüggesztett fővel lovagolt nehány pillanatig e hölgy oldalán, a ki nyájassága és szigora, leereszkedése és büszkesége, részvéte és hidegsége által bódulttá tevé gyönge szivét.

— Kegyelmes asszonyom, — szólt végre a pillanatnyi lemondás alázatosabb és szomoru hangján; — intő szavaid mélyen hatnak lelkemre. Tanácsod, parancsod e percztől fogva törvény előttem. Ah, lehetne-e is nagyravágyásomnak szebb czélja, mint engedelmeskedni Saphira akaratának és birni az ő tetszését mindörökre!?... Életem legfőbb feladata legyen kinyerni megelégedését és megérdemelni jóságát ez ország legnemesb hölgyének! Oh asszonyom! — kiálta fel egyszerre ismét föllángolva és büszkén fölkapva fejét: — tedd próbára e szegény szivet és látni fogod, hogy az csak téged ismer urnőnek maga fölött, s akkor se szünik feléd hálát dobogni, ha valaha méltatlanul lábbal taposod. Bocsánat lelkesülésemért... egy visszafojthatlan érzés, mely feléd ragad... talán a legmelegebb hála érzete... ah asszonyom!,.. de, ime, te nem hallgatsz reám...

Valóban — s ez talán szerencse volt — Saphira, a kinek figyelmét egy váratlan, megledő látvány egészen igénybe vevé, nem ügyelhetett ez utóbbi lázas szavakra, a mik ujabb nehezteléset vonhatták volna magokra.

Egy percz óta szigoruan fürkészőleg, majd megilletődve nézett a csöndes, zajtalan város felé, s éppen a midőn lovagunk elhallgatott, egyszerre rémülten kiálta fel:

— Szent Isten, mi az ott? Nézd, nézd!...

Márkházi sebesen a mutatott irány felé nézett.

Tüz volt.

A városnak majdnem végin, egy magasabb épület meredek, nagy fedeléről, fekete füstoszlopok kanyarogtak sebes ölelkezéssel a csillagos ég felé; közbe-közbe egy-egy haragos lángnyelv csapott fel, a mely mohón nyaldosta az épület ereszeit. A gyulás épp e pillanatban vevé kezdetét és a pusztitó elem két-három helyen tört ki.

E látvány a hold szelid világánál, mely a csendes város néma, ódon épületei fölött álmatag, gyöngéd tündérfátyolt terjesztett szét, sokat vesztett borzasztóságából; de a tompa moraj, mi a vészhelyéről gyönge szélfuvalom szárnyain jött, s kétségkivül az oltásra sietö nép és szerencsétlenek jajveszékléséből állott, annál rémületesebben hatott a hölgy gyöngéd kedélyére.

— Siessünk... siessünk a társasághoz! — kiálta fel Saphira: — Istenem, ha e lángokat nem fojthatják el, mint meg lesznek rémülve a várban, hogy még nem érkeztünk haza. Repülj, fakó, repülj! — Már előbb hallottam valami halk zajongást.

— Alkalmasint észrevették a gyulást, mielőtt a lángok kitörtek. Majd kioltják!

— Amott jönek a többiek is vágtatva! A kis Griseldis bizonyosan megijedett.

S pár percz mulva a kopjajáték után megoszlott társaság zavartan érkezett egy csoportba össze.

A fejedelmi növendéklányka csakugyan meg volt rémülve, s szorongva hivá Saphirát, hogy siessenek fel a várba; mert a mint sejteni lehet s a mit mindnyájan bizonyitottak, az égéstől jövő emberi hangok nem annyira vészkiáltáshoz, mint inkább lázongó nép ujongásához hasonlitnak.

— Ugyan hová gondoltok? — szólt Saphira: — hiszen az egész ország csendességben van. A háboruk rég megszüntek, s Báthori Kristóf uralkodásával minden hazafi meg van elégedve.

— De ne feledjük, hogy Gyulafejérvártt soha a kedélyek annyira felizgatva nem valának, mint éppen most, — jegyzé meg az ifju Csáki, egészen Saphira közelébe lovagolva, a kinek aztán halkan sugá: — tudva van, hogy nehány nap mulva Dávid Eerenczet országgyülésileg el akarják ítélni. Az unitáriusok ezért, s mert más felekezetüek gúnyolják és szidalmazzák öket, nagyon el vannak keseredve; szomoruság, kesérüség, félelem, szégyen és harag lázasztja e felekezet embereit. Nem lehetetlen, hogy egy kis utczai cseté-páté keletkezett ott a város végin. Darab idő óta majd minden vasárnap megtörténik, hogy egy s más ürügy alatt, hol egy unitáriust döngetnek meg a más felekezetiek, hol amazok adják vissza a kölcsönt. S ha meggondoljuk, hogy az éjjel...

(Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 138-dik számát.

HOGYAN RAGADT A BÁNSÁG NEVEZETE TEMES VIDÉKÉRE.

Különösnek fog tetszeni, hogy éppen azon tartomány, melynek mai nap „Temesi Bánság“ közismeretü neve, mint tartomány, a hajdanko-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Én szegény ember vagyok, de ily kevés fillérekkel akár minden héten kész lennék egy templom építéshez járulni, vagy a mire a nemzetnek szüksége lenne. Igy érez, tudom, más is. Azért egyetlen óhajtásom: bár találkoznának gyüjtők!

Hadd legyen egy templom az országban, melyet a magyarságtréfálkozva épitett. Hadd legyen igy egy meleg vallásosságban a legelsők közt álló, de szegény gyülekezetnek legmerészebb s legszentebb vágya, reménye teljesülve!

Óhajtom, hogy erőtlen szóm a testvér haza is megértse s vagy egy ottani hirlap felkarolja; mert a szamosujvári reformatusok nagy része Magyarhonból bételepedett iparosokból áll. Testvérek! nehagyjátok töletek elszakadt testvéreiteket!

Hiszem én, hogy lesznek tehetősebbek, kik fellelkesülve, nagyobb összegeket is ajánlanak, de a hat krt. senki se tagadja meg, mert nincs rá mentsége. *)

Óh! ha e sorokkal elküldhetném a szamosujvári kényes körülmények ismeretéből meritett meleg érzést is, mi engem e sorok irására buzditott; ugy ama csak nem legszükségesebb pontján Erdélynek rövid időn templom épülne a magyarság filléreiből, mit mindenki játszodva adhat! — s akkor én is ugy érezném: hogy valamit vissza fizettem azon nagyrabecsülést érdemlő gyülekezetnek azon boldogságért, mit nekem adott azon hat év alatt, mig szegény, de boldog papja voltam.

Csürös József, bethleni ref. pap.

*) Hiszszük mis, hogy e kis áldozattal örömest járul mindenki a vallás gyámolitásához; de a ki adakozni akar, tudnia kell: hová küldje fillérét. Népes részvét soha sem sikerül, ha valaki magát központtá nem teszi. Ezen felszólitás nagy szükségességét átlátva, ajánlanók az érdemes lelkész urnak, hogy a rendes előljáróság utján a kerületi esperestségekhez hivatalos átiratot eszközöljen, hogy ezen adakozásra minden egyház-községek felszólittassanak. Ezen itt álló felhivás kinyomtatva illő mennyiségü példányban küldetnék meg minden protestáns megyéhez. Alig hiszszük, hogy az illető lelkészek kellő buzgalmat ki ne fejtenének, midőn az idő int, hogy régenerálljuk magunkat. Szerk.

A kolozsvári keresk. és iparkamara f. év sept. 29-kén tartott r. közgyülésének JEGYZŐKÖNYVE.

(Hivatalos kivonatban.)

Elnök: **Dietrich Sámuel**. Jegyző: **Gámán Zs.** titkár.

A m. cs. kir. helytartóság több fölmerült eset következtében szükségesnek látta emlékezetbe hozni, a m. cs. kir. igazságügyi ministerium 1855. januar 20-ki rendeletét a tőzsczimek bejegyeztetéséről. E rendelet 9. §-a szerint t tőzsczimek beiktatása el lévén rendelve, önként következik, hogy e kötelezettség teljesitése előtt az üzletet meg nem kezdhetni, s a kik azt teszik, a 21. §. szerint 10—300 pftig terjedhető pénzbüntetés alá eshetnek, vagy üzletjoguk elvesztésére is iteltethetnek.— A kamara sietett e magas rendeletre a kerületben levő kereskedelmi társulatokat figyelmeztetni.

Gr. H. J. urnak azon kérdésére: fordult-e elő gép-papir az erdélyi kereskedésekben 1834-ben? Válaszoltatott, hogy törvényes erejü bizonyitványt e körülményről alig szerezhetni, miután azon kevés kereskedőház is, a mely a mondott év óta szakadatlan fennál, már alig birja az ennek kimutatásáról szóló könyveket. Legalább a kamara ez irányban tett nyomozása biztos eredményre nem vezetett. Azonban nagyon kétséges, hogy a gép-papir, a mely ugyan 1799-ben már fel volt találva, de 1827-ben egész Európában csak 4, 1834-ben pedig csak 12 gyárban készitteték, az erdélyi kereskedésekben már akkor előfordulhatott volna.

A dézsi csizmadia czéh kérdést tesz a vándor-évek száma felől, miután e tekintetben a szabályok határozottan nem nyilatkoznak. A válasz ugyanaz volt, a mit a kamara a kolozsvári csizmadia czéh hasonló kérdésére a mult hó 4-dikén tartott gyülésében adott.

A szilágy-somlyói cs. kir. megyei hivatal véleményt kért a tasnádi kereskedőktől oda benyujtott társulati alapszabályokról. — Miután e szabályok éppen azok, a miket a kamara a nevezett kereskedő uraknak átküldött volt, a megyei hivatal fölkéretett azoknak mielőbbi fölterjesztésére a m. helytartósághoz.

A marosvásárhelyi cs. kir. megyei törvényszéknél egyik kereskedelmi törvényszéki ülnök helye halálozás következtében megürülvén, a törvényszék véleményt kér a tanács által ez állomásra kijeleltek felől. A kivánt véleményezés elküldetett.

A brassói kereskedelmi kamara közli, hogy aradi kereskedő Schwarz Ferencz Erdélylyel eddig folytatott szállitmányi kereskedését különösön a Maroson felfelé ohajtaná kiterjeszteni, a bejegyzett kereskedelmi tőzsczimek megküldését kérte, a mit a brassói kamara teljesitett, és fölhivja a kolozsvárit is, hogy a kerületében eső tőzsczimek jegyzékét nevezett kereskedő urral közölni sziveskedjék. Az iroda utasitva lön a kivánt jegyeik megküldésére.

Elnök ur előadja, hogy közelebbi kirándulásai egyikénél volt alkalma tapasztalni, hogy a beszterczei kerületben levő országos utvonalok nemcsak feltünő jó karba vannak helyezve, hanem kevés idő mulva két lényeges fontosságu vonnal fognak szaporodni; t. i. Beszterczétől egyfelől Kirlibábán át a Bukovinának, másfelől Borszéknek. E vonalok épitése, daczára a természettől vetett akadályoknak, erélyesen halad előre, a mit legfőképp megyefőnök mlgs Nagy Vincze ur buzgalmának köszönhetni. Elnök ur figyelmezteti a kamarát, hogy a jelenleg épités alatt levő utak közt egy sincs oly nagy fontosságu a kamarakerületre nézve, mint az emlitett vonal Beszterczétől Kirlibábának; mert ez a keletteli kereskedésnek egyik csatornájává lenni igérkezik, mihelyt a nem sokára megnyilandó vasut a nagyváradi pályaudvart az áruforgalom kikötőjévé teszi. S ha általában örömmel kell üdvözölni minden ujonnan megnyilandó útat, a mely Erdély annyira elzárt iparos tevékenysége előtt uj piaczot tár fel, annyival inkább érdemel figyelmet a közlekedési vonal azon ága, a mely éppen a külfölddel hoz közvetlen érintkezésbe. Inditványozza tehát, hogy a nagyon tisztelt főnök urnak szavazzon köszönetet a kamara azon buzgóságért, a melynek tulajdonithatni, hogy az emlitett utak oly gyorsan épülnek. — A gyülés szives készséggel fogadta el elnök ur inditványát.

Ezzel kapcsolatban egyik tag azon inditványt teszi, hogy a kamara kereskedelmi érdekeivel összhangzó volna illetékes helyre folyamodni a n.-várad-debreczeni utvonal azon részének teljes kiépitéséért, a mely Derecskétől Debreczenig csak az év nagyon rövid idejében járható. Erdély nagy része eddig is közvetlen összeköttetésben állt Debreczennel; e város országos vásáraiban öszpontosultak kereskedelmi érdekei s a közelebbről megnyilandó vasút ez összeköttetés fontosságát véghetlenül fogja emelni.— Az inditvány helyeseltetvén, a kamara elhatározza ez ügyben Debreczen városa ismert erélyességü polgármesteréhez helytartó tanácsos méltóságos Csorba urhoz folyamodni, a kitől reménlhetni, hogy az alig két mföldnyi út megkészittetését magával Debreczen városának érdekeivel is egybehangzónak fogja találni.

A nagyváradi szőlőbirtokosok részvényesek gyüjtésére kérik fel a kamarát egy általuk alakitandó borászati egyesülethez. A közhasznu vállalathoz részvényesek gyüjtésére egy két tagu bizottmány lön kinevezve.

A kolozsvári áru-alkuszságért folyamodott egyének több izbeni kérése következtében határzattá válik a m. helytartóságot fölkérni; hogy még mult év folytán oda fölterjesztett kérvényeiket ellátni méltóztassék.

A választási szabályzat értelmében a kamarai tagok felének minden két év mulva ujból kell választatnia; minthogy pedig a legutolsó választáskor az egész kamara személyzete uj választás alá jött, jelenleg minden tag egyenlő szolgálati idővel bir, mely okból a kilépendők a 3. §. szerint sorshuzás által lévén ki jelölendők, a gyülés a sorsolást végrehajtá, s a kilépésre kijelölt 5 tanácsos és 4 pótlótag megnevezése mellett a választók névjegyzékét a m. helytartósághoz fölterjeszteni elhatározá.

A vizsgálatra benyujtott pénzalapok közül következő kereskedő uraké el lön fogadva: Popini Ferdinánd, Kolozsvártt, 3000 pft. Lukács Antal, Zalathnán, Petringer Márton, ugyanott, Ferenczy M. és Társa, Abrudbányán, Donczky Dávid, D Sz. Mártonban, Kendoff Lukács, K. Fejérvártt; egyenként 1000 pfttal ellenben bizonyitványaik hiányossága miatt visszautasittatott: D. L. pénzalapja N. Enyedről, S. A. M. Vásárhelyről, R. L. Kolozsvárról, K. I. K. Fejérvárról.

A cs. kir. megyei törvényszékek tudósitásai szerint következő tőzsczimek vétettek jegyzőkönyvre:

„Knausz Antal, füszerkereskedő“ Kolozsvártt és „Daniel Mihály, vegyeskereskedő“ Balázsfalván.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstántinápoly. (Vége.) Nauplia Argosztól két órányira, egy félsziget alaku sziklának éjszak-keleti oldalán fekszik, természet és mesterség által egyaránt megerősitve, áll négy külön részből, külvárosból. Pronoia, hol a városiaknak séta terök van; a belvárból, minek maig fenmaradt török neve, Ics-kálé, a velenczei kormány alatt épülve; a fellegvárból, Palamidi, mi a város felett dél-keletre emelkedik fel 750 lábnyi magasságon, hol régi hellen és ujabb velenczei eröditvények maradtak fenn, ágyuteleppel ellátva és a kikötő torkában levő kicsiny sziklavárból, Burdsi, mely a tengerben mint egy magános ködarab ugy tünik fel és egész kerülete nem több 300 lábnál.

Nauplia kikötője főleg megérdemli figyelmét az utasnak, mint a melyet tágas volta és biztos fekvése a közép korban Görögbon első kikötőjévé emelt, a várostól éjszak-keletre, a Palamidi nevü várnak alatta a belváros ágyu-ütegeitől védve, elülről az emlitett Burdsi nevü kis szikla-vár által bármely pillanatban elzárathatva. A belső várban jelenleg sok európai modoru csinos épületek vannak, az utczák tiszták, kövezettek, elég kényelmesek, a raktárak gazdagok, több ékes egyházak és oskolák, valamint a nemarchi a hivatali épületei diszesitik, négy ágyu-

ri bánságok nevének és alkotmányának emlékezetét fentartá, midőn a déli országrészek közől legkevésbbé tarthat történeti jogot ezen elnevezésre. Ha átvizsgáljuk történeteink lapjait, ismertebb és homályosabb bánokra és bánságokra fogunk akadni, de temesi bánságra a magyar korona alatt sehol és soha. Hogyan jutottak mégis Krassó, Temes és Torontálmegyék (melyekben a régi Keve és Horom vármegyék is benfoglalvák) a bánság nevezetéhez, ezt összevetni jelen értekezésünk czélja.

Magas rangon állottak mindig a horvát, tót és dalmát bánok, királyság kormányzása volt rájuk bizva: az illető ország még se hivatott bánságnak. Már a szörényi, macsói, bolgár és bosniai bánok bánságnak nevezett tartomány élén állottak. Szerém vidéke majd megyének, majd herczegségnek, néha bánságnak is neveztetett. A kisebb bánok közől legismertebbek voltak a lugosi és káránsebesi, kiket az erdélyi vajdák neveztek ki. Ugy látszik, hogy ezen két bán hatalma nemcsak az illető városra kiterjeszkedett. Keveset azonban tudunk a szabácsi, belgrádi és jaiczai, még kevesebbet a tituli, kevei, kruchovi, bronchi, sóvi, salai, zalniki, uzorai, szent-kereszti, *) zreberniczai sat. bánokról, kiknek neveit okleveleinkből itt-ott kiböngészhetjük. Azt bizton állitani merjük, hogy ezen utóbbi bánok éppen semmi országzászlósi méltóságot se képviseltek, hanem legfelyebb kitüntetett várparancsnokok lehettek.

Látjuk, hogy ezen bánok állomása részint a mai temesi bánság tőhatárában volt, mint a szörényi, a bolgár, szabácsi, belgrádi, macsói bánság; részint éppen annak területén feküdt, mint a tituli, kevei, lugosi, káránsebesi és a később nevezendő miháldi és orsovai bánoké. Azon többnyire kitünő férfiak közül, kik Temesmegye főhivatalát viselték, többen egyik vagy másik bánság bánja is voltak; igy tudjuk, hogy Korughi László és Heem Benedek bolgár, Losonczy István (1387.) Ozorai Fülöp, Hunyadi János és Hunyadi László szörényi, Ujlaki Miklós macsói, Thallóczy Ferencz kevei bánok voltak. Ezen körülmények igen könnyitették a tévedést, mintha maga Temesmegyének is bánjai lettek volna. Ezt azonban megmutatni sehogy se lehet. Előfordul Temesmegye főnökei közt 1342. körül egy Andrásy Zsigmond, mint temesi al-bán. E czimen nevezik Andrásyt Budai Ferencz, Lehoczky, Mednyánszky, Gyöngyösi, Nagy Iván; a Bartholomaeidesnél olvasható sirirat is igy szól: Tömösiensi Vice-Banatu functus est. De ez nem elegendő bizonyság, hogy Temest bánok kormányozták volna. Kerékgyártó Árpád a vice-bánt alispánra akarja értelmezni. Katona csak annyit mond: Sigismundus a Ludovico I. Temesiensi provinciae praefectus.

A XVI. században élt Oláh Miklós érsek, ki Magyarországot és tartományait leirja, nem ismer temesi bánságot, és midőn a tiszántúli kerületről szól, fekvéséről azt mondja, hogy: ad meridiem Hungariae eam partem, quae arcem Temesvar et campum Maxons respicit. Hogy kerülhette volna el a temesi bánságot emliteni, ha ez a 16-dik században már létezett volna? Sőt Oláh még közelebb csábittatik, hogy temesi bánságról szóljon,—ha csakugyan szólhatott ilyenről, — midőn Temes-vidék leirásának külön fejezetet ajánl, de a vidéket nem bánságnak, hanem — mint némely oklevelekben is olvassuk, — Temes-köznek nevezi, ugy a mint Mura-közről és Csalló-közről szólunk, a nélkül, hogy államjogi felosztás volna eszünkben.

Heem Benedek, Pál fia, miután már két izben a temesi főispánságot viselte, 1371-ben Nagy Lajos kegyelméből e hivatalt harmadszor elvállalta, követvén Ulászló opoliai herczeget. Az erről szóló oklevelet találjuk Fejér Coll. diplom. Tom. IX. vol. 4. p. 48. hol azt olvassuk: vos vero villici populi et Jobbagiones nostri, eidem Benedicto bano obediatis. Ezen szavak azon véleményre hozhatnak valakit, mintha Heem itt temesi bánnak neveztetnék Nagy Lajos által; de itt nem kell felejteni, hogy Heem Benedek bolgár bán is volt, és ezen méltóságot 1371-ben is viselnie kellett, miután ez idézett oklevélben bánnak czimeztetik. Minden kételyt eloszlat a Fejér Codex. ugyanazon kötetének 567. lapján olvasható és 1374-dik évről szóló oklevél, melyben Nagy Lajos király meghagyja Temes-köz lakosainak, hogy Benedicto, filio Pauli, filio Heem, condam Bano, Comiti Theuli, filio Heem, condam Bano, Comiti Themesiensi, engedelmeskedjenek. A „condam“ szó itt azt mutatja, hogy Heem 1374-dik évben már nem volt bolgár bán;—az pedig, hogy a banus szó után azonnal a Comes Themesiensis tétetik, mutatja, hogy a királyi oklevél a bánt és a főispánt igenis különböztetni akarta; végre belátja mindenki, hogy a „condam“ szónak semmi értelme se volna, ha az a temesi főnökségre vonatkoznék, mert nem lehet valakit nökségre vonatkoznék, mert nem lehet valakit néhainak nevezni, a kit éppen temesi főispán czimével megszólitunk.

E szerint se törvényeinkben, se régiebb történetiróinkban, se okleveleinkben nem találjuk nyomát a temesi bánoknak és a temesi bánság nevezete csak tévedésen alapszik. Egyetlen iró sincs a mohácsi vész előtti korból, mely temesi bánságról szólna, sőt még a 18-dik század elejéig sincs olyan. De már Marsigli, VI. Károly kortársa, ilyent emlit: *) Bacsiensem Comitatum Banatus Temesvariensis excipit, qui a fortalitio Temesvar ita adpellatur. Lehoczky főleg okadatolhatni is véli a temesi bánság eredetét. A macsói bánok elöszámlálása után azt teszi hozzá. Hoc banatu cestante, Temesienses Comites Bani dicti sunt. A szörényi bánság alatt azt irja: Cessavit hic banatus per Turcas occupatus et Temesiensis dici coepit. Temesmegye alatt, mely szerinte bánság nevével is élt, azt jegyzi meg: Severinensis banatus eidem junctus, ante occupationem Turcarum Comitatus dictus, art. 32. 1518. tandem Banatus post sublatos Banatus Machov et Zevrni. Miért idézi Lehoczky ezen utóbbi törvényczikket, valóban nem tudjuk, miután abban másról nincs szó, minthogy a monostori, sagyai (sági) és morsinai kerületek Temesmegyébe visszakebleztessenek. Ebből legfeljebb csak azt lehetne megmutatni, hogy Temesmegye területe hajdan sokkal tágasabb volt, Morsina falu ma Krassónak Erdélylyel határos szélén fekvén. Ehez azonban nekünk itt semmi közünk.

Ezentul többször már találunk irókra, kik temesi bánságot emlegetnek. Palma: Nolitia rerum hungaricarum Tom. I. 61. lapjáról azt tanuljuk, hogy létezett egy István rusznyai bán, de hibázik, midőn a Simon által először megnevezett Gregorius Banus de Bronc et de Krucho czimét igy irja: „Gregorius Banus de Borach, Bronchet Kukow. Nagyobbat téved még azon állitásával, hogy a szörényi bánság elveszvén, Mátyás király suffecit banum, Temesiensem, qui etiam Comes Temesiensis audiebat. Állitá ezt később, mint láttuk Lehoczky is, mégis ezen állitásnak semmi diplomatikai alapja nincs.

*) Erről azt olvassuk Oláh Miklósnál: Szörényen alól egy „Szent-Kereszt“-nek nevezett forrás találtatik, mely minden tisztátlan testet kihány és éjjel fáklyavilágot mutat. Végre hozzá teszi: Haec ego olim audivi a servis Barnabae Belay, Bani ejus loci.

*) Az ő hires munkájában: Danubius Pannonico-Moesicus, cum observationibus geographicis, astronomicis, hydrographicis, physicis perlustratus, mely hat folio kötetben megjelent Haagban, 1726.

(Vége következik.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

telep és három kapu szolgálnak védelméül, 1828-ban ideiglenes fővárosa lőn Hellásznak, a Capodistrias kormánya alatt, ki 1831. septemberben az itteni templomban gyilkoltatott meg. Hellász jeleni királya I. Otto 1833 januárján itten szállott ki Hellász földjére és lakott 1834 dec.-ig, a mikor Athénbe tette át lakását. 1821-ig Nauplia volt Görögh on első kereskedő városa; a kormánynak Athénbe áttétele után csökkenni kezdett és ma már annyira alászállott, hogy csak az élet első szükségeire terjed ki: ezen okból lakosai száma is megapadt, az akkorig 15,000 lélekből álló népség negyedére olvadt le.

Nauplia a régiségvizsgálónak felette kevés érdekest nyujt; a történészt inkább kielégiti: Hellen fal-alapnál, és a Canathus kutjánál egyébre nem találunk, a gyanitgatásokat elmellőzve. A hellen világban, ugy látszik, nem szerepelt ez a város, mert sem Homér sem a historikusok nem emlitik; mint Argos hajó állomása, ugy tünik fel a régi korban, és Pausaniás, mint már az ő korában elpusztult helyről, ugy emlékszik. Fontosabb szerepre volt elhiva a bizanczi, velenczei és török kormányok alatt, kik mérges ostromokat intéztek e város birtokáért annak falai ellen. Rövid vázolatul megemlithetjük, hogy a keresztes háboruk alkalmával 1205-ben a franciákkal egyesült velenczeiek kezébe esett, valamint egész Morea is, kiknek birtokában maradt 1539-ig, mikor II Soliman ostrommal bévette, és 1686-ig a törököket ismerte urainak, a mikor Morosini Velenczének ismét megnyerte, fényes győzelmet nyerve Nauplia akkori basáján Mustaphán. Török járom alá esett viszont 1715-ben, és az alatt is maradt a Hellász ujjászületéseig, a melynek első évében 1821-ben megkisértették a hellenek Naupliát bévenni, de a mi ekkor nem sikerült, hanem a következő évben juniusban átadatott elébb a kikötő torkában fekvő Burdsi nevü sziklavár, ugyanazon év novembere végén pedig bevétetett a fellegvár is, mit magának a belső várnak is feltétek melletti feladása követett. Décsey Károly.

Kolozsv. r. Ezelőtti időkben a szüret nagy esemény szokott volt lenni Kolozsvárt; a népesség egy részét a termés érdekelte, más részét a mulatság, mely hét országra szólt; más részét a kolozsvári hires töltött káposzta, meg az ó szentgyörgyhegyi cseppek, az utolsó résznek pedig a szüreti zaj, puskák ropogása, rákéták villáma hirdette, hogy: foly a szüret; Most..... nincs áldás .... foly a szüret, mintha alig-alig csepegne. — De minthogy semmi szabály kivétel nélkül, bárha csak csepeg is a szüret, itt-ott, némelyek megtartják a régi jó szokást, a jó szomszédok és jó ismerösökből otthonos kört varázsolva szólójük szép „villáiba.“ —

Eszmelánczolatnál fogva megsugjuk t. olvasóinknak, hogy a gazdasági egyesület és iparkamara titkárai nagyban készülnek a jövő november 10-én megnyitandó termény és ipar kapcsolatos kiállitásra. — Lesz ám ünepély!.... A beküldött czikkek számára lesznek pompásan feldiszitett termek; megnyitó velős beszédek, aranyos diplomák özöne, a kiállott czéhok zászlóinak festői lengedezése; népség, katonaság, egyenruhában tüzesen müködő zenészek néphymnus, induló.. szóval a fentisztelt titkár urak III. Napoleonnak az efélék körül bebizonyitott rendező talentumán tul akarnak tenni, már t. mennyire a takaró ér, ugy, hogy Párizsban ez alkalommal igazán elfúhatják „Már siess hazámba visszavert seregem.“ Lesz itt bor is, azzal a kis különbséggel, hogy most azzal nem csinálnak Jánosnapját, hanem csak szemérmesen megkóstolják. — Mi meg jónak látnók, ha a borcsarnok és borkereskedés eszméjével kapcsolatban egy alkalommal jól forralnák meg azt a bor dolgát is; vagy ha már félnek a tüztől, hát hánynák-vetnék meg a dolgot igazában az illetők; a bor nem édes tej, nem kell hagyni, hogy megalugyék, vagy pláne az egész dolog összemenjen; a jó kedv és pénz csókolódzva röpkednek a bor körül, a jó kedv és pénz pedig oly valami, melyet mentől nagyobb bőségben adjon Isten a magyar hazának!....

r.-f.-s.

Póka, oct. 23-kán. — Mindnyájan, kik a Mezőségen és közelében lakunk, hazafias örömmel olvastuk a Közlöny idei 137-ik számában id. gr. Teleki Domokos ur derék értekezését a mezőség felvirágoztatásáról a turfa és köszén-kutatás alapján.

A Mezőség nemzetünkre nézve nevezetes hely, mert a nemesség legnépesebb része lakja azt, melynek jóllétén sarkallik nemzetünk jólléte, s szivünk őszintén örvend, hogy éppen a nemesség főbbjei mind forróbban kezdenek gondolni szegényebb s apróbb nemes társaik sorsára, előmenetelére.

Az agricultura tetőpontra nem juthat a nyers termeléssel kapcsolatos gyárok nélkül, gyár pedig nem lehet torf és a köszén fajok alkalmazása nélkül fátlan s viztelen helységben.

Közönségesen el van ismerve, hogy a Mezőség országunk legtermékenyebb része, hol még lelszaggatatlan föld is elég található, melyen az ipartermények u. m. repcze, czukorrépa sat. özönét lehetne eléállitani, s ha elgondoljuk, hogy például a kolozsvári czukorgyárt leginkább éppen az buktatta meg, mert vidéke elég és eléggé jutányos feldolgozandó anyagot nem állithatott elé kérdésen kivülinek véljük, hogy oly gyárak létesitése, melyek a nyers terméket közvetlenül mivelik fel, a Mezőségen sikeres volna, ha a turfa és köszén kikutattatik; de minden gyár nélkül is ezen égő anyagok előállitása már nagyon emelné e termővidék jólétét, ha a trágya ez által rendes szerepre utaltatnék.

Hogy mind torfat mind köszenet itt találhatni, az bizonyos; s ajánljuk a nemes gróf figyelmébe a szomszédos Póka-Keresztur helységet, hol egészen jól égő köszén található, ez tulajdonképp tudományilag barnaszénnek neveztetik, s a mi földrétegünkben a köszénnek csakis ez a faja áll elé, a valódi köszénnek nem itt lévén hazája; de mi erdélyiek általában minden hasonló czélra használható földrétegi szenet köszénnek nevezünk, a barnaszén a mi köszenünk. Ez a dolog lényegén mit se változtat. Alólirott tett kisérletet a Keresztúrott talált barnaszénnel, s azt minden igényelt czélra alkalmasnak találta.

Legyen szabad ajánlanunk a nemes gr. urnak, hogy az általa inditványozott köszén és torf-kutató egylet, mindenekelőtt Póka-Keresztur és Szabéd helység barnaszén productioját vegye figyelembe.

E... s. S... r.

Székely-Udvarhely. *) Oct. 4-én, — mint ő cs. k. apli. Felségének legmagasb névünnepén reggeli féltizkor köztiszteletü és szeretetü kerületi főnökünk P. Horváth Albert ur ő mlga. az itten székelő cs. k. hivatali testületeknek, a felekezetek lelkészeinek, a két gymnasium tanárainak, a városi tanácsnak és a polgárság képviselőinek legjobb fejdelmünk iránti üdvkivánataikat elfogadván, ezen tisztelgőknek a a város polgárai nagy tömegétől kisért sorát a helybeli rom. kath. templomban, s onnan- szent mise és a néphymnusz elzengése után, a ref. templomba vezette, hol alkalom-szerü egyházi beszéd tartása után buzgó-ima emeltetett a királyok királyához császár ő Felsége hosszas és szerencsés országlásaért; az isteni tiszteletet pedig itt is a nép-hymnusz zárta be, a tanuló ifjuság által énekeltetve. — Estve a nagyszerüen világitott szinházban viszont elénekelték szinészeink a nép-hymnuszt, melyet ker. főnök ő mlg. példájára, fennállva hallgatott végig a nagyszámu és fényes közönség, s szivérzeményét hármas „éljen“ kiáltással fejezte ki. B. Á.

*) Későn kaptuk. Szerk.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Az „erdélyi kölcs. jég- és tüzkármentő-társulat“ igazgatósága Kovásznára s vidékére kiható mükörrel ottani cs. k. postakiadó tek. Kozma Antal urat ügyvivőjévé nevezte ki.

* A reuniók helyett most már „zene-estélyt“ hirdetnek.

* A „Szépirodalmi Közlöny“ kiadó hivatalának légyen akaratja szerint. Ezennel tanuk jelenlétében postára tesszük a nem csak „állitólag“, hanem tényleg hibáson nyomott 1-sö számot. Tessék saját élő személyével meggyőződni, hogy ily kiadvány nem a Müller Emil barátunk derék nyomdájához méltó. Szám és tartalom szerint a 17. 20. 21. és 24-dik lap ugyanazon iven kétszer nyomatott ki; szám és tartalom szerint a 17-dik l. után a 20 és a 21 után a 24-ik következik, s a közben hiányzó 18. 19. 22, 23-k lapokat a legjobb akarat mellett se olvashattuk. Nekünk jogunk, sőt Szelestey ur előfizetési felhivása után, plane kötelességünk volt, ez első számot közönségünknek némi kritikával mutatni be; de a kiadó hivatalnak, ha azt mondtuk, hogy e szám „technikai ügyetlenség következtében hibáson nyomatott,“ legkisebb joga se volt állitásunk alaposságában kétkedni, s hogy gyanusitással határos kétkedés éppen a „Szerkesztői sürgöny“-ben nyilatkozhassék, a lap szerkesztőségétől nem vártuk volna. Avagy mit jelent a méltán megrótt szám visszakövetelése, az „állitólag“ kifejezés és e tétel: „Mi többet száz példánynál áttekintettünk, s egyikbe se akadtunk ily hibára?“ Ám bizonyitson hát a corpus delicti, a melyet a szerkesztőséghez visszaküldünk. Egyébiránt igen örvendünk, ha csupán nékünk küldetett maculatura-példány; mert mi azért csak a vállalat érdekében tettünk szót; de ha történetesen, daczára a (ki nem küldött) száz példány átvizsgálásának, még is jutni talált az előfizetők közöl is nehánynak a miénkhez hasonló, bizonyára az nem használt a vállalatnak, mint nem használt a programm elhamarkodása, a miért nem szolgálhat egyéb vigasztalásul, mint a latin példabeszéd: Errare humanum est!

= Mult hónapban emlitök azon rendkivüli eseményt, melyszerint egy helybeli 4 éves gyermek játékközben egy kis zsebkést eltalált nyelni, melytől a jóltevő természet munkássága által 94 óra mulva ugyancsak megszabadult. Az akkor meg nem nevezett gyermek édes atyjának, Bányay Károly urnak a mennyei gondviselés ebbeli kegyelmeért tanusitott háláját méltányos elösmeréssel mutatjuk be ezennel t. olvasóinknak, köztudomásra juttatván azon keresztyéni, nem csupán lélekben, de tettben nyilatkozó buzgóságát, melyszerint azon szerencsés családi nap emlékéül, melyen kedves kis fia a veszélytől megszabadult, a belvárosi ev. ref. templom szószékének ékességéül egy három ujjnyi széles aranyrojttal szegélyzett piros bársony-boritékot készittete, melyen is e szent ige ragyog: „Az Isten lélek, és a kik öt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. — Ján. 1. v. 24.“

Ugyanezen emlékezetes családi nap hálaemlékéül a nevezett kis fiu nagyanyja a rom. k. sz. egyházban votumul egy térden állva hálálkodó fiucska ezüst öntvényü képét helyzé bé.

* A n. szebeni cs. k. jogegyetemben a felolvasások october elején megkezdődtek.

* A tiszai vasut-hid megnyitása reánk Erdélyiekre nézve oly fontos esemény, hogy annak leirását olvasóink bizonnyára örömmel fogják olvasni. Álljon itt a B. P. H. szolnoki levelezőjének erröli jelentése, mely igy hangzik: Folyó hó 17-én ment végbe, a vasuti főigazgatóság, az épitészeti s mérnöki kar, a közigazgatási hivatalnokok s Szolnok város előljárósága, valamint számos vendégek és nézők jelenlétében a tiszai ideiglenes vasuthidnak megpróbálása. E napon tudniillik indult el az eddigi indóházról Szolnokról a próbamozdony, a Tiszán készült ideiglenes, 8 esztendőre számitott, vörös fenyőből valóban mesterileg készitett hidon az első próbautat teendő. Mielőtt a mozdony a próbára indult vala, még egyszer szakértők vizsgálták meg előbb a hidat, s még a próba előtt itt-ott néhány vas szög lön beverve. Ezután „Mezőtur“ mozdony egy maga lassan haladt keresztül a hidon, s ezzel az első mozdony átkelt a Tiszta hullámai fölött, és az ipar, kereskedés, jóllét és világmüveltség nevében birtokba vevé uj hódituányát — az alföldet. Az átmenet alatt többen a hid alá mentek le, a netaláni hidrecsegést halgatandók, de recsegésnek semmi nesze nem volt s a próba minden várakzzást fölülmuló sikerrel ment végbe, ugy hogy a mozdony viszatérve, s temérdek kocsit akasztva maga után, rendes gyorsasággal röpült keresztül másodszor Tenyő felé. Az ünnepélyes pillanatot mozsarak durrogása hirdeté, s a mozdzuy első szerecsés keresztülmenetelére a hidon tuli őrháznál a főépitész ur áldomáspoharat emelt, melyet a számos mérnöki és hivatalnoki személyzet, és nagy számban egybesereglett néptömeg meszsze harsogó éljenei kisértek. Az egész vonal Debreczen s Nagyváradig jövő november hó 18-kán Császárnő Felsége legmagasb neve napján fog ünnepélyesen megnyittatni és a közhasználatnak átadatni. —Mint tudva van, az első mozdony, melyet a szolnoki olajgyárnál hajóra téve a vizen vittek át.tul a Tiszára s állitottak föl a tényői határon, onnét folyó évi február utolsó napján tevé első utját az alföld rónáira, s Törökszentmiklósig haladt, még akkor a sinek mozdony által csak eddig lévén járhatók.

KÜLFÖLD.

„A Dunafejedelemség kérdése— irja oct. 16-án a P. N. bécsi levelezője, — az utóbbi napokban ugy fordult, hogy e fordulat könnyen szülhet komolyabb bonyodalmakat, igen elkeseredett diplomatiai tollharczot pedig mindenesetre fog is szülni. Az első sorban álló unionista hatalmasságok, megismervén minap még kevesebbre becsült elleneik ellenszegülési erejét, közös cselekvésre egyesültek, a hospodári méltóság jelölteire vonatkozó véleménykülönbségöket pedig kiegyenlitették. Különös megegyezés folytán elő is terjesztek már két jelöltjöket a fényes Kapunak, azon megjegyzéssel, hogy a fényes Kapu egészen kedve szerint válaszsza ki az egyiket az alapitandó egységes román hübérállam fejévé. E két jelölt csakugyan a sokszor emlegetett két herczeg: Leuchtenberg és Murat, kik Stuttgartban eredetileg még egymás ellenjelöltjei valának. E tudósitás tökéletes igazvoltáról jót merek állani. Nem alapul az hirlapi egybevetéseken, de oly kutfőből eredt, hol ez esetre vonatkozólag igen jól vannak értesitve. A helybeli diplomata-körökben joggal föltehetni hiszik, hogy Páris és Sz. Pétervára már világosan kiegyezkedtek azon jelöltnek kárpótlására nézve, a kit a választás nem érend. Ha a Romanoffok rokona jut a fejedelmi székre, a franczia Murat kárpótlása valószinüleg Déli-Olaszországban volna keresendő. Az ellenkező esetre nézve tán oly intézkedések vannak, hogy a Leuchtenbergeknek a dánországi trónörökösödés legyen — a mostani uralkodóház kihalta után — biztositva.

Miután az orosz-franczia tervek a moldova-oláh egységes államot illetőleg ily kirivólag önző alakot öltének, alkalmasint ugy a fényes Kapu, mint szintén barátjai Anglia és Ausztria részéről a legkomolyabb ellenszegüléssel találkozandnak. Hogy a drágalátos béke végett netán alkalmazandó még nagyobb engedékenység esetében mit várhatni Oroszországtól, azt az egész világ kiláthatja azon felötlő tényből, hogy ugyanakkor, midőn a belgrádi zendülésnek nagyobb fölkelésre kell vala jelt adnia, egy orosz hadihajó, minden nemzetközi szerződés daczára, a Dunán fölfelé jött, magát Viddin (Szerbia kulcsa) közelében megfészkelendő. Kényes dolog e tény felől nyomtatásban elmélkedni, — ráhagyjuk inkább olvasóink képzerejére, hogy efféle események továbbiságát magoknak kifessék.“

— A törökök és montenegróiak között Vasojevicz-kerület miatt kitörőben volt viszály már ki volna egyenlitve, de a veszély, mely ezen oldalról az európai békét fenyegeti, ez által még távolról sincs elháritva. A déli szlávok közt, mondják, nem csekély forrongás van, melynek kitörésétől minden pillanatban tartani lehet. E napokban hir szerint, nagy nemzeti fölkelésre kellett volna Belgrádban jeladásnak történni, s ugyanazon időben közeledett Ordinarez orosz hadi-gőzös, meglehetősen a nemzetközi viszonyokban gyakorlott szokás ellenére, a Dunán Szerbia határához. A párisi congressus által önálló alkotmányos élet megalapitására buzditott Moldva és Oláhország példája igen nagy hatással lön a szomszéd szláv népekre. A porta tekintélye, mondják, nagy csorbát szenvedett előttök a közelebbi időben. A nép készül, s ezen mozgalmakkal karöltve a montenegroi vladika nagy szerepre hiszi magát hivatotnak. Cetinjében ugy vannak meggyőződve, hogy a vladika van hivatva a mozgalom élére állani, s a néppel együtt már is készül.

— A belgrádi merényletre vonatkozólag irják Belgrádból: „Szerbország lakossága különböző osztályaiban már régóta mutatkozott a mostani kormány, s a

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

dolgok jelen állásávali aggodalmat gerjesztő elégedetlenség. Hire szárnyalt, hogy országunk intelligentiája titkos gyülekezéseket tart a semendriai praefectnél; beszéltek egy senator heves kifakadásáról is, melyekkel az a tanács ülésében maga a most uralkodó fejedelem ellen nyilatkozott; mindezek oly hirek, melyek a két emlitett tisztviselőnek elfogatása által megvalósultak. Egyszersmind az uralkodó fejedelem személye ellen szándéklott merényletről is beszélnek, minek kivitelére egy bizonyos párttöredék által a tömlöczből megszabaditott sulyos bünökkel terhelt fegyencz fogadtatott volna fel sat.“

— Az angol kormány uj meg uj sürgönyöket közöl Indiából, a melyek ha szintén mi ujat sem foglalnak magokban, annyiban mégis fontosak, hogy az eddigiek kedvező pontjait tökéletesen megerősitik. A közönség már most szabadnak érzi magát minden kételyeitől, a melyek azon rebesgetett hirekből származtak, mintha a korábbi sörgönyök részint nagyitásokban, részint kihagyásokban szenvednének. Azért a kormány legujabb közleményei általában jó benyomást is idéztek elő. Maga az eddigelé sokat akadékoskodott „D. N e w s is bevallja, hogy a legujabb tudósitások csakugyan kedvezőbbek, mint várni lehete; hogy a pendzsabi és Delhi előtti vezérek hihetlen dolgot hajtottak végre, s hogy most már többé nem tarthatni veszélytől, mig ujabb csapatok érkeznek Európából. A „C h r o n i c l e“ sem fintorgatja többé orrát; s a tory „H e r a l d“ minden ellenzéki bölcsesége a hallgatásban áll. Minden arra mutat, hogy a dolgok Indiában fordulati pontra jutottak.

— A „N o r d“ maga is kénytelen, habár nehéz szivvel megvallani azt, hogy a b é c s i és l o n d o n i kabinetek merőben egyetértenek a török kormánynak a nagyhatalmakhoz intézett legujab körözvényével, melynél fogva az előre is visszautasit minden u n i ó i t e r v e t, mely az ad-hoc divánok tanácskozásaiból kikerülhetne. Nem ily örvendetes az, mit a jó „Nord“ a d á n - n é m e t ügy felől tudni akar. Szerinte Ausztria és Poroszország kötelezték magokat, hogy H o l s t e i n és L a u e n b u r g hegségek ügyét a német szövetség elé nem viszik, mert belátták azt, hogy a szándéklott lépésből általános háboru fogna kikerülni. A szövetségi gyülés nem tehette volna, hogy szövetségi csapatot ne rendeljen ki, (vannak hát még oly jámbor lelkek is, a kik ilyesmit a szövetség felől feltesznek) s akkor hányfelen leendett Dánország azon hatalmakra hivatkozni, a melyek az ő létezését biztositották, és azok főleg természetesen nem fogták volna segélyöket megronui. A „Nord“ levelezője szerint a dán király uj javaslatokat teend, melyek a holszein — ladenburgi rendek kivánataival inkább összehangzanak, és a melyekre ez utobbiak anynyival inkább hajolni fognak, mivel tudják, hogy magokra vannak hogyha. A dolognak ezen kimenetelén a „Nord“ szivéből örül; a német sajtónk pedig elég oka van a bánatos sopánkodásra, ha csakugyan nagyobb eredméneseket várt Frankfurtból.

U J P O S T A.

Az i n d i a i legujabb tudósitások a legkedvezőbb kilátásokra nyujtnak alkalmat. Sőt vannak, kik a fölkelést már is megtörtnek hiszik, mint a mely tetőpontját elérte volna, s az erősitések megérkeztével gyors léptekkel fogna az alávetés megtörténni.

— A d u n a f e j e d e l e m s é g i kérdés most már oly fordulatot látszik venni, mely az unionisták hő vágyát kevéssé fogná kielégitni. A fényes k a p u köztudat szerint jegyzéket bocsátott a kül hatalmakhoz, a melyben tiltakozik az unio, mint fölségi jogait sértő terv ellen. P o r o s z o r s z á g mint mondják, azonnal felelt e jegyzékre, még pedig a franczia politikával ellenkező, tehát a török felfogásra nézve kedvező értelemben.

A moldva-oláh trón még csak álomkép, s már is van elég hős egyén, a ki azt elfoglalja, de csak ugy, ha — lehet. Ott van M u r a t Joachim hg, ott W i t t g e n s t e i n orosz tábornok, ott a l e u c h t e n b e r g i és a n a s s a u i hg. Ámde ugy látszik, hogy mind e jelöltek iránt Párisban is alább kezdik a hurokat hangolni. Legujabb tudósitások szerint, a franczia fővárosban vagy azon hurt kezdik pengetni, hogy Napoleon császár mégis csak magának a moldva-oláh népnek választására akarja az egész dolgot bizni; vagy azt jelentik, hogy Párisban már felhagytak azon eszmével, mely szerint a moldva-oláh trónra bármely néven nevezendő idegen herczeget ültessenek; vagy mint a „Nord“ még tovább mennek és bevallják, hogy az uj trónra nehéz feladat akár idegen, akár belföldi uralkodót ültetni, — vagy végre még arra is látnak jelenségeket, hogy Francziaország az egyesitési tervvel egészen felhagyna.

A „N o r d“ most maga is kétségbe vonja az unioterv létesülését, s az akadályok közt első helyen emliti A u s z t r i a ellenszegülését, „melynek érdekei azt parancsolják, hogy az unionak minden hatalmában álló eszközökkel ellene szegüljön. Ugy látszik, megtette hatását, hogy A u s z t r i a és A n g l i a, bármi későn a fényes kapu nézetéhez csatlakozott, s e hatás még nevekedni fog Poroszország csatlakozása által.—

A „Nord“ a fiatal M u r a t ruman királyi jelöltségét merőben alaptalan hirnek bélyegzi, mintszinte koholmánynak azon más hirt, hogy egy uj párisi congressus fogna mostanság egybehivatni minden függőben levő kérdések szabályozása végett.

Bécsi börze. october 20-dikán. Erd. urbéri papir 77 1/2. Magyar urbéri papir 78 1/4. Nemzeti kölcsön 81 7/16. Arany darabja 4 fr. 51 kr. Ezüst 5.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: **BERDE ÁRON.**

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A m.-vásárhely-megyei cs k. törv. szék f. é. sept. 25-ről 5385 és 86 sz. a. felhivja gyalakúti gróf L á z á r J ó z s e f örököseit ellenök Goldschmiedt Dan és Zak.-nak tartozó 1690 és 574 váltó ft. iránt dr. Scheitz Ant. által inditott kereset védelmire. Tárgyalása f. é. novemb. 14-én d. e. 9-kor. Részökre kirendelt ügyvéd Gottschling Sámuel, helyettes Bartha Dániel.

A m.-vásárhelyi cs. k. járás törv. szék f. é. octob. 2-ról 3943 sz. alatt felhivja Demeter Györgyöt, mint 1856. aug. 17-kén Köszvényes Remetén végrendelet nélkül elhalt Demeter Anna testvérét, adja bé oda örökségi nyilatkozatát e g y é v alatt.

A radnóthi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. sept. 10-ről 1327 sz. a. tudatja hogy T r o m b i t á s Ferencz elfoglalt 10 számu házát és 23 darab fekvőit Ugrán, Csiki Sándor részire, f. é. nov. 30-kán és dec. 31-én d. e. 9-kor köz-árverésen eladják.

A d.-sz.-mártoni cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. sept. 18-ról 2147 sz. a. tudatja, hogy S z a b ó V a s z i elfoglalt 6 számu belső telkét és 23 darab fekvőit Borzáson, Rozenblum Hermán részire, f. é. nov. 19-kén és dec. 19 én d. e. 9-kor a helyszinén köz-árverésen eladják.

Urbérkárpótlási t ő k e - u t a l v á n y o z á s.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é sept. 12-ről 8613 sz. a. tudatja, hogy gróf M i k e s B e n e d e k n e k széki birtoka után 2068 eft. 19 2/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 6 kán d. e. 9-kor.

A brassó-megyei cs. k törv. szék f. é. sept. 23 ról 5609 sz a. tudatja, hogy Csorba Ferenczne luczai birtoka után 161 eft. 6 3/4 kr. kárp tőke és járuléka van utalványozva. A követelések béadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 12-kén d. e. 9-kor.

Szászváros (Broos)-megyei cs. k. törv. szék f. é sept. 18-ról 3455 sz. a. tudatja, hogy 1) n.-tóti Horváth J ó z s e f n e k marlafalvi birtoka után 3898 eft. 51 1/4 kr. a tomesdi után 2269 eft. 15 kr. a blesényi után 1883 eft. 7 1/2 kr. 2) Kozma Gyulának és Zsombornak talácsi birtoka után 6517 eft. 31 2/4 kr. a bugyesti után 1667 eft. 1 1/4 kr. 3) T ö r ö k A n n á n a k nyirfalvi birtoka után 601 eft. 11 3/4 kr. a ribiczei után 812 eft. 18 1/4 kr. 4) M a r a Z s u z s á n n á n a k hobiczényi birtoka után 500 eft. a kis bári után 414 eft. 11 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1) 1858 február 3-kán, 2) febr. 5-kén, 3) február 6-kán, 4) febr. 9-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8611 sz. a. tudatja, hogy F o g a r a s i Istvánnak k.-budaki birtoka után 698 eft. 29 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-káig. Tárgyalása 1858 február 5-kén d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs, k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8609 sz. a. tudatja, hogy J a k a b h á z y D á n i e l n e k m.-köblösi birtoka után 60 eft. 53 kr. a felső töki után 1367 eft. 16 2/4 kr. az igriczei után 80 eft kárp. tőke és járuléka van utalványozva A követelések beadandók f. é. nov. 30-áig. Tárgyalása 1858 február 3-dikán d. u. 3 kor.

A kolozsvár-megyei cs. k törv. szék f. é. sept. 17-ről 5610 sz. a. tudatja, hogy F o g a r a s i L a j o s n a k kis-budaki birtoka után 600 eft. 26 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések béadandók f. é. nov. 30-káig. Tárgyalása 1858 február 5-kén d. e 9-kor.

(276) (1—3)

№ 4473. 1857.

Hirdetmény.

Az udvarhelyi cs. kir. járási-hivatal részirol ezennel közhirré tétetik, miszerént kerületi város Székely-Udvarhely közönségéhez tartozó pálinka-árulási jog és a hortaxa f. hó az-az oct. 29-kén delelőtti 10 órakor tartandó árverés utján haszonbérbe adatik.—

A haszonbérlet tartand 1857-dik év 1-sö novembertől kezdve 1858-dik év october végéig, azaz egy évig.

A haszonbérlethez hozzászólni kivánók 10% bánatpénzt kötelesek az árverező bizottmánynak kezébe letenni, mely a többet igérőnek, mind addig benntartatik, mig a kivelt haszonbér összeget biztositandja, — a többi árverezőknek pedig bánatpénzük az árverés bévégzése után rögtön vissza adatik.

A többi feltételek pedig hivatalos órák alatt a sz. udvarhelyi városi tanácsnál megláthatók.

Sz.-Udvarhely, oct. 18-kán, 1857.

(278) (1—1)

Szám 10586. 1857.

Hirdetmény.

Az alulirt igazgatóság f. é. october 16-kán 10397 sz alatt, a kolozs-monostori serháznak f. év és hó 26-kán tartandó árverés utjáni haszonbérbe adása végett kibocsátott hirdetménye, az országos cs. k. pénzügy-igazgatóság, ideiglen 25401/1096 szám alatt kelt rendelete következtében ezennel megszüntnek lenni nyilvánittatik.

A kolozsvári cs. k. kerületi pénzügy-igazgatóságtól. oct. 21-kén 1857.

(275) (2—3)

Adnrm.. 1823. 1857.

Árverési hirdetmény.

Mely szerint a cs. kir. magas helytartóságnak 1857-dik évi aug. 20-ról 12016 szám alatt kelt leirata következtében a szamos ujvári ugy nevezett Karácsonyi-féle szegények intézete tulajdonához tartozó, s az érdekelt intézet részére még 1839-ben Beszterczei János ortól exequált, a radnóthi-járásban kebelezett oláh-sályi és csapói rész jószág, mely az oláh-sályi határban két darab állodialis erdőből és 3 darab szántó földből, a csapói határban pedig egy darab szántó és egy darab kaszállóból áll, s melynek kiterjedése 23 hold és 1470 □ öl terjedelmü, folyó 1857-dik évi nov. 15-kén délelőtti 10 órakor Radnóthon a cs. kir. tek.-járás hivatal épületében tartandó köz-árverés utján örök áron eladatik.

Az árveréshez hozzá szóllani akarok 120 ezüst forint bánatpénzt kötelesek letenni.

Az árverés többi feltételei a Szamosujvárvárosi Tanácsnál és a radnóthi cs. kir. tek.-járási hivatalnál előre is megtudhatók.

Szamosujvárt, oct. 6-kán 1857.

A Tanács.

(279) (1—3)

3691 sz. 1857.

Hirdetés.

A választuli Gendár-kaszárnya fedeleknek bé zsendelyeztetése, ugy szinte 11 ablakra a ki akasztó horgok megszerezése, továbbá egy tornácz ki deszkáztatása a mondot kaszárnyában nyilvános árrverés utján e hó 31-dikén reggeli 10 órakor a kevesebbet igérőnek ki fog adatni.

A kikiáltó-ár 676 frt. pp.

T. cz. válalkazók a mondott üdőben magukat jelenthetik 5/0 vádiummal és hatósági bizonyitvánnyal ellátva, hogy az felvállalt kötelezettségnek akadály nélkül meg felelni képesek, hol aztán árverési feltételek tudtokra fognak adatni.

Cs. kir. válaszuli járás-hivatáltól.

Bonczhida, oct. 22-kén, 1857.

Lucchi cs. kir. jár.-főnök.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(38)

NÖVÈNY-FOGPOR

G. J. POPP-tól,

Fogorvos s az Anatherin-szájvíz sat. kiv. tulajdonosa.

E növény-fogpor aként tisztitja a fogakat, hogy naponkinti használata által nemcsak a szokott, anynyira kellemetlen borkö távolittatik el, de a fogak zomoncza fejérebb és gyöngédebb lesz; erősiti a foghust, s ezáltal a már megromlott fogak épségét visszaadja, és kellemes illatával a száj legroszszabb szagát is eltávolitja.

Egy skatulya ára 36 kr p. p. Található Kolozsvárt Wolff J. gyógyszertárában és Tordán Wolff Gábornál

(270) (2—12)

A legujabban feltalált és egy cs. k. szabadalommal kitüntetett

Padozat-fényesitési máz

fő raktára van

BARABÁS KÁROLY özvegye fűszer-kereskedésében.

I. E máz azon tulajdonsággal bir, hogy nemcsak kemény vagy is talaj, hanempuha deszkából készitett padozatra is egyformán használható sat.

(254) (4—4)

KINIZSI ISTVÁN

angol nyelv tanitó lakását állandoan Kolozsvára tévén át, tudatja az érdemes közönséggel hogy az angol nyelvből órákat ad. Értekezhetni a tanitási feltételekről a hid-utczában 310 szám alatti lakásán, délelőtt 9 órától 11-ig.

(277) (1—3)

Hirdetés.

Alólirt ezennel jelenti a t. közönségnek, hogy a m. cs. kir. helytartóság engedélye következtében M. Vásárhelyt megnyitott **magán- női növeldéjében**, a közönséges tanitása mellett a magyar, német és franczia nyelvnek és minden női kézi munkálatoknak, rendkivüli egyezmény után a zongorában, rajzban, tánczban sat. tanitás adatik.

Az intézetben leányok élelmezésre is elfogadtatnak.

Bővebb tudósitást ad frankirozott levélbeni kérdésre az alólirt

GRÜNENWALD KÁROLINA, lakik az ebháton, 908 sz. alatt, 1-sö emelet.

(260) (3—3)

Hölgyeket érdeklö!!!

Alulirt tisztelettel jelenti a hölgyeknek, hogy minden előforduló hölgyi ruhanemek, mint: salon- és házi öltönyök megkészitése körül mértékvétel, rajzolás, kiszabás és varrásban a háznál gyakorlati oktatást adni kész.

Minthogy alulirt az általa feltalált mód szerinti gyors és könnyen felfogható tanitás által már több városban a legnagyobb megelégedést és erről számos bizonyitványokat kiérdemelni szerencsés volt, kötelezi magát, hogy három havi rövid idő alatt, 6 pft. havi dijért, teljes oktatást ad.

Azon hölgyeket, a kik értve már a ruhakészitéshez, csak a mértékvétel és kirajzolásban kivánunak utasitást venni, kész 11 órai rövid idő alatt 10 pforintért a testalkat minden változataihoz alkalmazott eljárásra megtanitani.

Végül alulirt megjegyezni kivánja, hogy az oktatást befejezettnek csak akkor tekinti, ha a tanitvány egy müdarab elkészitése által jártasságát bébizonyitotta.

A tanulni kivánók Hirsfeld Eliz k. a. továbbá Merza testvérek és Naláczi Farkashoz legyenek szivesek adresseiket beadni.

KRÁMPL ANTAL,
nőszabó és a műszabás tanára.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.